

TINA BROWN

WINDSORIEN VAIETUT TOTUUDET

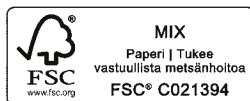
BAZAR

TINA BROWN

WINDSORIEN
VAIETUT
TOTUUDET

Suomentanut Tarmo Haarala

BAZAR

Bazar Kustannus

Alkuteos: *The Palace Papers*

Copyright © Tina Brown 2022

Bazar Kustannus on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä.

ISBN 978-952-376-988-5

Taitto Jukka Iivarinen / Taittopalvelu Vitale

Painettu EU:ssa

Rakkaalle Harrylleni,
aina

SISÄLLYS

Esipuhe: Kryptoniittia	9
------------------------------	---

ENSIMMÄINEN OSA

1. Ei koskaan enää: Kuninkaalliset kohtaavat Dianan jälkeisen maailman.....	17
2. Seksiä ja herkkätunteisuutta: Miksi Charles rakastaa Camillaa.....	43
3. Korpivaellusvuodet: Kuinka Camilla sinnitteli.....	79
4. Kansakunnan äiti: Kuningattaren 2000-luvun päänvaivat ..	100
5. Riippumattomuuskysymys: Kuinka Elisabet ja Philip saivat asiat luistamaan.....	129
6. Joutsenlauluja: Margaret ja kuningataräiti jättävät seurueen.....	146
7. Juhlijatyttö: Kuningattaren ylimääräinen ohjelmanumero ...	177
8. Palvelijapulmia: Mitä hovimestari näki?	182
9. Camillan viimeinen raja: Uusi herttuatar voittajien aitauksessa.....	202

TOINEN OSA

10. Naapurin prinssit: Williamin ja Harryn kilpailevat todellisuudet.....	237
---	-----

11. Neuvottomat pojat: Kuinka prinssit selviytyivät lapsuudestaan	257
12. Kate saapuu: William tapaa epätavallisen tavallisen tytön....	273
13. Odottava kuningatar: Kate solmii sopimuksen.....	301
14. Suuri pako: Sankari-Harry löytää tiensä	321
15. Kyyvät: Kuinka lehdistö väijyi kuninkaallisia	337
16. Loistava suosio: Windsorien voittoputki	365
17. Uhkapeliherättua: Andrewin rahareikä	392
18. Hankala ystävä: Jeffrey Epsteinin houkutus.....	420
19. Päiväkuvaustyösuunnitelman kuutoskohta: Meghan Marklen maailma	438
20. Flashmanin leiskahdus: Harry uhmaa riivaajiansa.....	473
21. Ihastuneet: Harryn ja Meghanin tähdet oikeassa asennossa	489
22. Taianomainen kuningaskunta:Häät muuttavat Windsorin huonetta.....	507
23. Setvimistä: Monarkian krapula-aamu	525
24. Yksityisyys ja ennakkoluulo: Windsorien kalamaljan säilyminen.....	547
25. Kärventynyt maa: Henkiin herännyt ”Annus Horribilis” ..	572
Loppusanat: Hiillos	593
Kiitokset.....	613
Lähdeviitteet	625
Hakemisto	671

ESIPUHE

KRYPTONIITTIA

OPRAH WINFREYN PRINSSI HARRYN ja Meghanin, Sussexin herttuan ja herttuattaren, haastattelu maaliskuussa 2021 oli kohutuimpia television historiassa. Se nauhoitettiin heidän julkisesti tuntemattoman, korkealla Tyynenmeren rannikon yläpuolella kököttävän kalifornialaisen pakopaikkansa, Monteciton kartanon palmupuutarhassa, vuosi sen jälkeen kun he olivat pikaisesti paeten poistuneet kuninkaallisten parista. Oprahin tavallista kookkaammat lasit suurensivat hänen ihmetystään pariskunnan Windsorin huoneen ydinpaljastuksista.

”Vaikenitke te vai vaiennettiinko teidät?” TV-oraakkeli tiivasi käskevimpään äänensävyynsä kaksituntisen erikoisohjelman esittelypätkän surullisenkuuluisassa ääniraidassa. Kamera panoroi Meghanin siristyneisiin silmiin ja katkaisi sitten, ennen kuin saimme kuulla vastauksen. 49 miljoonaa ihmistä maailmanlaajuisesti säätö vastaanottimensa ääntä isommalle saadakseen sen selville. Herttuattarella oli traagisen savunharmaa silmämeikki, jollaista Walesin prinsessa Diana oli ensi kerran käyttänyt Martin Bashirin surullisenkuuluisassa haastattelussaan, ja hänen hiuksensa olivat matalalla nutturalla kuin vakavanarvokkaalla ripittäytyjällä. Meghanin pitkän, mustan, korkealta vauvamasun yläpuolelta vyötetyn Giorgio Armani -mekon valkoista lootusyksityiskohtaa (henkiinherääminen!) analysoitiin paljon hänen faniensa keskuudessa.

Kuninkaallisen koodin murtaajat panivat merkille, että Meghanin vasemmassa ranteessa oli hänen edesmenneen anoppinsa Cartier-timanttitennisrannekoru merkinä siitä, että hän oli nyt perinyt vääryyttä kärsineen kuninkaallisen naisen manttelin. Harrya puolestaan sätittiin Twitterissä virheellisestä pukeutumisesta lohduttomasti lököttäviin sukkiin ja mitänsanomattomaan J. Crew -pukuun. Hänen moitteidensa pääteema oli se, että hänen isänsä, Walesin prinssi, oli ymmärtänyt väärin hänen toteamuksensa hakea taloudellista riippumattomuutta ja leikannut hänen varojaan.

Sussexin huone esitti langettavan syytelistan: tapajärjestelmän mukainen piittaamattomuus Meghanin mielenterveydestä, Palatsin välinpitämättömyys lehdistön tuhattua perin pohjaisesti hänen maineensa, suvun kateus ja kaikkein vakavimpana raju rasismisyytös kuningasperheen nimeämätöntä jäsentä vastaan tämän esitettyä ”huolestuneisuutensa” siitä, kuinka tummaihoinen syntymätön Archie voisi olla.

Se oli kryptoniittia.

Prinssi Williamin tylyn niukkasanainen vastaus muutamaa päivää myöhemmin häntä asianosaisuudesta jäljittävälle lehdistölle kuului: ”Me emme ole vähimmässäkään määrin rasisinen perhe.” Mutta kuinka hän sen tietäisi? Meghan Markle on ensimmäinen Mountbatten-Windsorin naima värillinen henkilö, ja Buckinghamin palatsin työntekijöiden erilaisuusprosentti on 8,5.

Sosiaalisen median syöverit osoittivat oitis transatlanttisen yleisön suhtautumisen kiihkeän jakautuneisuuden. Amerikkalaiset, jotka eivät ikinä olleet antaneet anteeksi Windsoreille Dianan hylkäämistä, enimmäkseen hurrasivat Sussexeille heidän paljastettuaan julkisuuteen koko murenevan monarkian huvipuistohankkeet. Black Lives Matter -liikkeen taustaa vasten rasismisyytökset vain vahvistivat sen, ettei aikansa eläneiden kuninkaallisten enää pitäisi hallita maailmaa. Jopa presidentti Bidenin lehdistösihteeri Jen Psaki otti kantaa ylistäen Meghanin rohkeutta tuoda julki ahdistuneisuutensa ja masentuneisuutensa.

Brittien reaktiot kävivät merkittävästi toiseen suuntaan – pariskunnan moisen monarkian halveksunnan ja kiukkuisesti moniin kiistan- ja kyseenalaisiin väitteisiin keskittymisen paheksumiseen. Epäiltiin laajalti Meghanin väitettä, ettei hän voinut itsemurha-ajatuksineen kääntyä kenenkään muun kuin Buckinhamin palatsin henkilöstöosaston puoleen – vain harvat olivat koskaan edes kuulleet noin epätodelliselta kuulostavasta paikasta (ja se vaikutti kelvolliselta johonkin Ricky Gervaisin käsikirjoittamaan BBC:n komediasarjaan). Eikö itse vuosikausia terapiassa käynyt Harry ollutkin prinssi Williamin ja Katen kanssa käynnistänyt Heads Together -kampanjan lopetukseen mielisairauden häpeän? Millaisia sopeutumisongelmia Meghan olikin kokenut, niiden seuraaminen oli liian tuskallista Harrylle. Nuorempi sukupolvi piti rapakon kummallakin puolella kiihkeästi Meghanin puolta pelastaakseen hänen suloisen, seksikkään aviomiehensä tämän äreän koreilemattomilta suhteilta.

Vähemmän keskusteltiin Meghanin kummastuttavista – ja omasta mielestäni kiehtovista – lausunnoista hänen puutteellisesta valmistautumisestaan kuninkaalliseen elämään. ”Minä en täysin ymmärtänyt, mikä tehtävä oli”, hän kertoi Oprahille. ”Mitä merkitsee olla työssä käyvä kuninkaallinen? Mitä sitä tekee? ... Varsinkin amerikkalaiset tietävät kuninkaallisista vain sen mitä lukevat saduista... Minä vartuin Los Angelesissa, siellä näkee koko ajan julkkiksia. Tämä ei ole sama asia, mutta on helppoa varsinkin amerikkalaisena sanoa: 'Nämä ovat kuuluisia ihmisiä.' (Mutta) tämä tilanne on täysin erilainen.”

Niinpä niin. Mielikuva siitä, että Britannian kuninkaallisen perheen juuriltaan maalaiset, velvollisuudentunnon riivaamat, perinteiden sitomat jäsenet muistuttaisivat jollakin tavalla Hollywoodin julkkiksia, on tyrmistyttävän harhaanjohtava. Julkkikset loimahtavat ja palavat loppuun. Monarkia toimii pitkiä perinteitä noudatellen. Yleisön kiinnostus ei ole sidottu aikaan niin kauan kuin on selvää, että sen ja yleisön edut ovat yhteiset. Kuten kuningattaren isoäiti, kuningatar Maria kerran sanoi

eräälle sukulaiselle: ”Te olette Britannian kuningasperheen jäsen. Me emme väsy koskaan ja rakastamme kaikki sairaloita.”

Meghanin lumonnut kuninkaallisten loisto on optinen harha. Hänen oli vaikeaa käsittää sitä, että hänen Windsorin linnan satuhäissään tarjoiltu orgaaninen sitruuna-seljankukkajälkiruoka oli Ihmemaan Liisan ”Syö minut”-kakku. Juuri kun hänestä alkoi tulla yhä suurempi tähti maailmannäyttämöllä, hän joutui samanaikaisesti mukautumaan kruunun äänettämiin palvelusvaatimuksiin.

Meghanin omalaatuinen kyvyttömyys valmistautua toimeen, joka oli kuninkaallinen vastine nunnaksi ryhtymiselle, oli yllätys monille hänen aiemmista työtovereistaan yhdysvaltalaisessa Suits-televisiosarjassaan, jossa hän esiintyi avustavana näyttelijänä seitsemän vuotta. Erään sarjan työtoverin mukaan Meghan oli näyttelijänä aina tunnettu ”kotitöidensä tekemisestä”, kaikkien ”nuottien” lukemisessa auttamaan kykenevien tenttaajana.

On hämmäntävää, ettei hän tehnyt samoin elämänsä tärkeimmälle roolille. Dianan Mr. Wonderful, sydänkirurgi Hasnat Khan, jonka kanssa hän seurusteli erottuaan Charlesista, ei halunnut mennä hänen kanssaan naimisiin ennen muuta siksi, että tiesi joutuvansa joka päivä paneteltavaksi sensaatiolehdissä.

Eräs entinen kuninkaallisen perhekunnan jäsen kertoi minulle:

Taisin tajuta alusta asti, ettei Meghanilla ollut taustaa, jonka kautta tajuta vakiintuneita tapoja. Ja Palatsissa oli vakiintuneet tavat, joilla ei ollut taustaa ymmärtää Meghania. Joten suunnattomana ongelmana oli tämä yhteentörmäys kahden sellaisen maailman välillä, joilla ei ollut aiempaa kokemusta toisistaan.

Britannian monarkia on yli tuhat vuotta vanha yhteiskunnallinen laitos, jolla oli yhdeksänkymmentäkuusivuotias toimitusjohtaja ja kahdeksattakymmenettä käyvä odottamassa vuoroaan, joka tuli syyskuussa 2022. Sen ei voi odottaa olevan ketterä. Se rakentaa sosiaalista pääomaansa tylsän virantoimituksen vakaan

vähittäisin toimenpitein. Jäätikkö siirrähtää aina silloin tällöin, yleensä järjestelmän kokeman hätkähdyttävän järkytyksen jälkeen: Edvard VIII:n kruunusta luopuminen avioituakseen eronneen amerikkalaisen Wallis Simpsonin kanssa, jolloin se tiukkeni torjumaan kaikki uudet tunkeilijat; Dianan kuolema ja sen aiheuttama julkinen hysteria, jolloin se arvioi asiat uudelleen ja muuttui ääneti helpommin lähestyttäväksi; ja ”Megxit”-kriisi, jolloin Sussexin herttua ja herttuatar valitsivat Kansainyhteisön ja Netflixin väliltä ja lähtivät seuraamaan rahaa. Tiedämme vasta monen vuoden päästä, kuinka vakavasti monarkia on arvioinut epäonnistumisiaan heijastaakseen sen maan monimuotoisuutta, jonka vertauskuva se on – ja jonka hyväksi se tekee työtä.

Mutta muuttuva se on. Taustatarina siitä, mikä on kuljettanut Britannian monarkiaa eteenpäin siitä ajanjaksosta, jolloin prinsessa Margaret ei voinut vuonna 1955 naida rakastamaansa miestä, koska tämä oli eronnut, kaksikymmentäkuusi vuotta myöhempään aikaan, jolloin prinssi Charles pakotettiin naimaan 20-vuotias neitsyt, jolla oli sopiva sukupuoli, vuoden 2018 merkitykselliseen virstanpylvääseen, jolloin eronnut, kaksirotuinen amerikkalainen sai kuningattaren siunauksen naidakseen tämän pojanpojan: kaikki ovat voimakkaita muistutuksia siitä, että monarkian päätaavoite on pysyä elossa.

”Minä en tehnyt mitään tutkimusta”, Meghan myönsi Oprahille haastattelussa.

Minäpä tein. Kahden vuoden aikana puhuin henkilökohtaisesti ja videotapaamisina koronaviruspandemian alettua yli 120:n ihmisen kanssa, joista monet ovat olleet läheisesti tekemisissä vanhempien kuninkaallisten ja heidän ruokakuntiansa kanssa Dianan kuolemaa seuranneiden myllerrysvuosien aikana.

Keskityn tässä kirjassa seuraamaan tätä päivää edeltäviä kahtakymmentäviittä vuotta. Mutta kuten pian havaitsemme, monarkian viehäytys on siinä, että sen teemat – ja ongelmat – toistavat itseään ajan myötä luotettavasti erehtyväisten ja aivan liian kuolevaisten kannattajiensa kautta. Ymmärtääkseen tämän päivän Windsorin huonetta täytyy ymmärtää inhimillisiä ja

historiallisia voimia, jotka sitä ovat kehittäneet. Olen jäsennellyt *Windsorien vaietut totuudet* luvuiksi, joiden keskiössä ovat monarkian viimeaikaista historiaa muovanneet avainhenkilöt: Diana, Camilla, Charles, Philip, Margaret, Andrew ja viimeisimmäksi William, Harry, Kate, Meghan ja heidän perheensä. Matkustamme takaisin ajassa, toisesta maailmansodasta räikeälle 90-luvulle, nykyaikaistuvasta tuhatvuotisesta Britanniasta olympiakisojen ”Huippu-Lontooseen”, Brexitin kiukkuisista erimielisyyksistä maailmanpandemian jaettuun tuskaan. Tapaamme pääministereitä, vaikutusvaltaisia hovimiehiä, mahtavia julkisuuskuvan-kiillottajia, nöyriä norkoilijoita, rakastajia, kilpakosijoita ja suoranaisia vihollisia. Ruodimme niin ylimysten lakimiehiä kuin kuninkaallisten, tiedotusvälineiden ja yleisönkin välistä monimutkaista suhdetta.

Toivon ennen kaikkea, että alamme lähemmin ymmärtää naista, jolla oli suurempi merkitys kuin kenelläkään muulla: kuningatarta.

Olisin toivonut Meghanin pystyneen lukemaan kädessänne olevan kirjan, ennen kuin hän luopui Toronton talostaan noustakseen Englannin koneeseen suunnittelemaan häitään Britannian kruununperijän nuoremman pojan kanssa. Hän olisi oppinut sen, ettei kukaan ole Firmaa suurempi tavaramerkki.

ENSIMMÄINEN OSA

EI KOSKAAN ENÄÄ

Kuninkaalliset kohtaavat Dianan jälkeisen maailman

2000-LUVUN ENSIMMÄISINÄ VUOSINA Britannian kuninkaallisten yllä tuntui leijuvan painostava synkkämielisyys, joka ulottui heidän ystäviinsä, palvelijoihinsa ja myötäilijöihinsä. Prinsessa Dianan elämäkertaa varten vuonna 2006, melkein kymmenen vuotta hänen kuolemansa jälkeen, tekemäni tutkimus vei minut Lontoon syrjäkulmien postinumeroihin entisten hovimiesten ja palvelijoiden kauhtuviin hissittömiin kerrostaloasuntoihin. Niiden porrasmattojen haju täytti minut aina apeudella alapäin siirtymisen ja järjettömän, herraskaisen uhrautuvaisuuden tuulahduksena.

Valo tuntui aina sammuvan kolmannen kerroksen tasanteella aikakatkaisimen takia. Ovi aukeni yleensä pieneen, raskaasti kirjoilla vuorattuun yhden makuuhuoneen asuntoon, joka oli täynnä aistillista koristerihkamaa, elinikäisen palatsipalveluselämän jäänteiden maailmaa. Mitä kukaan näistä hovimiehistä oli tosiasiaassa saanut kaikesta lojaaliudestaan ja hienovaraisuudestaan monarkialaitosta kohtaan? Kuningattaren ”arvonannon”,

jonkin Seagon akvarellin, muutamia kuninkaallisella kursiivilla kirjoitettuja kohteliaita kiitoskirjeitä?

Missään ei merkityksättömyyden ja rappeutuneisuuden kirs-kuna ollut ilmeisempää kuningattaren serkulle ja seurapiirivalo-kuvaajalle lordi Litchfieldille kuin Westminsterissä Wellington Barracksin Kaartinkappelin maaliskuun 2006 muistotilaisuudessa. Minä olin siellä, koska työskentelin usein sulavakäyttöksisen viehättävän Lichtfieldin kanssa 1980-luvun alussa, jolloin olin Tatler-lehden päätoimittaja, ja vietin kerran riehakkaan viikon-lopun hänen ja kahden muun tarunomaisen valokuvaajan, Hel-mut Newtonin ja David Baileyn, kanssa ollessani seuraamassa Monacon Grand Prix -formulakilpailua.

Kaartinkappelin täyttivät hovietiketille uskolliset, mukaan lukien kuningattaren 55-vuotias tytär, prinsessa Anne, joka tunnetaan myös kuninkaallisena prinsessana, ja Camilla Parker Bowles, joka hiljattain oli ylennetty HKK Cornwallin herttuat-tareksi, koska hän oli edellisvuonna avioitunut prinssi Charlesin kanssa. Kreikan entinen kuningas ja kuningatar laahustivat ohi omalle penkilleen edellään Camillan aikoinaan näyttävä entinen aviomies, prikaatikenraali Andrew Parker Bowles šaketti yllään. Camilla ja Andrew liikkuvat edelleen erottamattomasti samois-sa piireissä. Kuninkaallisten ulkopuoliset ovat yhä ymmällään yhdestä sisäsiitteisestä sosiaalisesta yksityiskohdasta Andrewin siirryttyä kuningattaren seurassa erääseen Windsorin linnan sivu-huoneeseen katselemaan Grand National -laukkakilpailua, sen jälkeen kun Charles ja Camilla oli vihitty avioliittoon St. Georgen kappelissa.

”Kukaan ei enää nouse seisomaan kreikkalaisille. Eikö se olekin aivan hirvittävää?” sähähti kuningataräidin entinen hovi-mestari William ”Kulissientakainen Billy” Tallon. Hän vaikutti myös hyvin yllättyneeltä siksi, ettei kuningatar itse tullut: ”Oli-han mies sentään hänen serkkunsa.”

”Niin, paitsi että hän oli serkku enemmän miehen kuin itsen-sä näkökulmasta”, sanoi Billyn oikealta puolelta kuninkaallinen elämäkerturi Hugo Vickers, jonka huomio näytti kiteyttävän

kaikkien kuninkaallisten keskinäissuhteet. Kreikkalaisparis-kunnan viereen istuutunut prinsessa Anne näytti nuhruiselta ja karkealta, Andrew Parker Bowles kuin kävelevältä vaaleanpunaiselta giniltä. Raihnainen lordi Snowdon, kuningattaren sisaren, prinsessa Margaretin entinen aviomies, oli oikea pahan-tuulisen käytöksen ilmentymä saavuttuaan poikansa saattelama ja laskeuduttuaan istuimelleen. Cornwallin herttuattaren rasianmuotoinen hattu kruunasi karun lentoemännän asun. Tällä revohkalla olisi hyvin ollut varaa Harley Streetin parhaaseen hammaslääkəriin, mutta huonojen hampaiden metsistä olisi voinut kaivella tryffeleitä.

Millaisen masentavan poppoon he muodostivatkaan marssiessaan jonossa ulos kappelista. Jopa nuorempi sukupolvi näytti kalpealta ja tyytymättömältä. Tallon supisi minulle huumeongelmasta joka kerta kun joku heistä nousi puhumaan. Sitä oikein kaipasi pitkän, vaalean Dianan loistossaan ilmestyvän paparazzien leiskuntaan. Eräs vieras sanoi nähneensä prikaatikenraali Parker Bowlesin matkustavan seisaallaan hännystäkissään Lontoon maanalaisessa. Kentin prinsessa Michael, sleesialainen tungetteliija ja aiempi sisustussuunnittelija, lisäsi ainoana kuninkaalliseen seurueeseen tenhon tuntua. Hän avioitui kuningattaren serkun, HKK Kentin prinssi Michaelin kanssa 1970-luvun lopulla, ja tuli prinsessa Dianan toimesta tunnetuksi ”Führerinä” The Mirror -lehden paljastettua, että hänen isänsä oli SS:n jäsen. Astellessaan pitkän käytävää pitkiksi jätetyt hiukset tyylikkään verkkoharsoisen mustan hatun alla hän oli vieläkin valkyyriamaisen hyvännäköinen. Ehkä hän pyrki kantamaan enemmänkin kuin oman osansa taakasta, koska aviomiehen ainoat saavutukset olivat lisätä parran kasvattamalla yhdennäköisyyttään tsaari Nikolai II:n kanssa ja vajota perimysjärjestyksessä seitsemän-nestä 52:ksi.

Tuona päivänä oli varmaa, että kuninkaalliseen perheeseen oli palannut syvä tylsyys, josta he, joskaan eivät sensaatiolehdet, olivat äärettömän kiitollisia. Jännittävyuden puuttuminen heidän ympäriltään oli vaivalla saavutettu.

KUNINKAALLISEN PERHEEN VAIHERIKKAAT VUODET

Prinsessa Dianan kuoleman jälkeen Windsorin kuninkaallinen perhe oli uudenvälisen tilanteen edessä. Dianan suosio oli jättänyt muun kuninkaallisen perheen varjoonsa ja ollut suoranaisten uhka koko monarkian olemassaololle. Perheen uutta kurssia alkoi päättäväisesti johtaa kuningatar Elisabet, mutta ristiriidoilta ei välttytty myöhempi-näkään vuosina.

Tina Brown on perehtynyt brittien monarkiaan kolmen vuosikymmenen ajan ja päässyt osaksi hovin sisäpiiriä. Kirjassaan *Windsorien vaietut totuudet* Brown keskittyy kuninkaallisen perheen rakkaussuhteisiin, kohuihin, valtapeleihin ja petoksiin. Teos valaisee tarinoita uutisotsikoiden takana sekä median ja Windsorin perheen jäsenten välisiä suhteita.

Kuninkaallisen perheen kohtaamat viimeaikaiset kriisit ovat luoneet uudenvälisiä haasteita monarkian vaikutusvallan ja merkityksen ylläpitämisessä. Miltä Windsorin johtama monarkia tulee näyttämään Charles III:n valtakaudella?

ISBN 978-952-376-988-5

kl 99.13

www.bazarkustannus.fi